

- [Головна](#) ▶
- [Оголошення](#) ▶
- Лист-застереження українських істориків з приводу планів зведення Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр»

ЛИСТ-ЗАСТЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ З ПРИВОДУ ПЛАНІВ ЗВЕДЕННЯ МЕМОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ ГОЛОКОСТУ «БАБИН ЯР»

30 March 2017

28 вересня 2016 р. під час відзначення 75-ї річниці трагедії Бабиного Яру в Києві було урочисто оголошено про намір створення Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр» (<http://prostir.museum/ua/post/38005>). Ініціаторами проекту стали російські мільярди українського походження Павло Фукс, Михайло Фрідман та Герман Хан і український олігарх Віктор Пінчук.

На початку лютого 2017 р. у Києві відбулося засідання експертів – істориків Голокосту, переважно з-закордону, які обговорювали проект концепції майбутнього меморіалу (<http://www.istpravda.com.ua/short/2017/02/13/149532/>).

Проект, у тому вигляді, в якому є доступною інформація про нього, викликав низку суттєвих застережень відомих українських істориків – фахівців з історії євреїв України, Голокосту, Другої світової війни, історичної пам'яті та міжнародних стосунків. Свою позицію вони виклали у спільному листі, адресованому до своїх колег, обраних експертами Меморіального центру.

Нижче подаємо повний текст листа-звернення:

Шановні колеги,

7–8 лютого цього року ви взяли участь у зібранні експертів, організованому Меморіальним центром Голокосту «Бабин Яр». У зв'язку з цим ми хочемо довести до вас нашу спільну позицію.

1. Ми повністю підтримуємо ідею створення в столиці України Меморіалу з музейною, науковою та освітньою складовими, присвяченого історії та пам'яті про Голокост – найстрашнішу сторінку в історії єврейського народу та один з найжахливіших геноцидів минулого сторіччя.

2. Ми вважаємо неприйнятним побудову меморіального центру в самому Бабиному Яру чи на території одного з колишніх цвинтарів. На сьогодні, за наявною інформацією, зведення центру планується саме на ділянці зруйнованого за радянських часів Єврейського кладовища, що підтверджують усі історичні мапи (<http://www.kby.kiev.ua/komitet/ua/reserve/art00087.html>).

3. Ми вважаємо штучним виокремлення т.зв. «Голокосту від куль» із загальної історії Голокосту в Європі. Якщо такий підхід буде ухвалений, це стане черговою спробою на рівні історичної пам'яті відродити єдиний радянський цивілізаційний простір і в такий спосіб використати болючу тему Голокосту для просування неоімперіалістичних ідей «русского міра».

4. Українські землі під час Другої світової війни були окуповані різними державами, а переслідування і знищення євреїв відбувалося тут у різноманітні способи. Зокрема, до чверті з 1,5 млн. загиблих українських євреїв було вбито у нацистських таборах смерті на окупованій території Польщі.

5. Відтак, ми вважаємо правильним присвятити майбутній музей усій історії Голокосту, що поставить його на рівень світових центрів такого ґатибу. Разом із тим, і Музей історії Голокосту в Україні має бути вписаний до контексту історії Другої світової війни та Голокосту в Європі, що сприятиме комплексній інкорпорації цієї проблематики до нової історичної пам'яті українського народу.

6. Єврейська трагедія перетворила Бабин Яр на світовий символ Голокосту, а євреї склали понад дві третини від 90–100 тис. розстріляних та похованих тут жертв. Разом із тим, під час нацистської окупації Бабин Яр став місцем розстрілу не лише євреїв, а усіх, кого нацисти вважали за своїх ворогів: ромів, українських націоналістів, радянських військовополонених та підпільників, в'язнів Сирецького концтабору, заручників і душевнохворих. Після війни Бабин Яр став територію техногенної Куренівської катастрофи, а також місцем боротьби за право увічнити пам'ять жертв Голокосту.

7. Відтак, ми вважаємо хибним намагання поєднати Бабин Яр лише з історією Голокосту, ігноруючи інші жертви та інші драматичні моменти його історії. Такий підхід лише загострить війну пам'ятей, що вже багато років точиться на теренах Бабиного Яру.

8. Хоча історія знищення євреїв Києва, очевидно, має стати ключовою темою Музею Бабиного Яру, ми вважаємо, що музей Голокосту і музей Бабиного Яру мають бути окремими інституціями, що розкривають різні аспекти та різні контексти трагічної історії ХХ ст.

Ми сподіваємося, що ви як наші колеги зрозумієте і підтримаєте нашу позицію та донесете її до фундаторів та керівників Меморіального центру Голокосту «Бабин Яр».

З повагою,

Геннадій БОРЯК, д.і.н., проф., Інститут історії України НАНУ

Максим ГОН, д.пол.н., проф., Рівненський державний гуманітарний університет

Петро ДОЛГАНОВ, к.і.н., Рівненський державний гуманітарний університет

Наталія ЗИНЕВИЧ, к.і.н., Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ

Олег КОЗЕРОД, д.і.н., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАНУ

Олександр ЛЫСЕНКО, д.і.н., проф., Інститут історії України НАНУ

Олександр МАЙБОРОДА, д.і.н., проф., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАНУ

Іван МОНОЛАТІЙ, д.пол.н., проф., Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

Віталій НАХМАНОВИЧ, історик, Музей історії м. Києва

Тетяна ПАСТУШЕНКО, к.і.н., Інститут історії України НАНУ

Іван ПАТРИЛЯК, д.і.н., проф., Київський національний університет ім. Т. Шевченка

Анатолій ПОДОЛЬСЬКИЙ, к.і.н., Український центр вивчення історії Голокосту

Олена СТЯЖКИНА, д.і.н., проф., Інститут історії України НАНУ

Олег СУРОВЦЕВ, к.і.н., Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Ігор ТУРОВ, д.і.н., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАНУ

Михайло ТЯГЛИЙ, історик, науковий часопис «Голокост і сучасність: Студії в Україні та світі»